

Πληθωρισμός και ΦΠΑ

Η Εμπειρία της Ευρώπης

Γενικά :

Οπρώτος χρόνος εφαρμογής του ΦΠΑ στις χώρες της ΕΟΚ έδειξε ότι:

- 1) Όταν ο ΦΠΑ αντικαθιστά επιβαρυντικούς φόρους δηλ. εφαρμόζεται με τον συντελεστή του προηγούμενου φόρου και προκαλεί έσοδα του αυτού ύψους, τότε η επίδραση του στο επίπεδο των τιμών είναι μηδαμινή.
- 2) Όταν ο συντελεστής του ΦΠΑ είναι μεγαλύτερος από εκείνον του φόρου που αντικαθιστά τότε συμβάλλει στην αύξηση του πληθωρισμού. Οικονομετρικά μοντέλα αποδεικνύουν ότι η αύξηση του ΦΠΑ κατά μία ποσοστιαία μονάδα τείνει να υψώσει άμεσα τις τιμές κατά μία σχεδόν ποσοστιαία μονάδα. Λόγω όμως της σπειροειδούς εξέλιξης μισθών-τιμών οι τιμές αυξάνονται τελικά περισσότερο. Τέλος, η οικονομική συγκύρια κατά την εισαγωγή του ΦΠΑ έχει τεράστια σημασία όπως επίσης και ποιούς φόρους αντικαθιστά.

Ειδικότερα:

ΓΑΛΛΙΑ

Σύμφωνα με οικονομετρικό υπόδειγμα που δείχνει τις μεταβολές των εισοδημάτων που απορρέουν από μεταβολές των συντελεστών του ΦΠΑ αποδείχτηκε ότι: η μείωση του ΦΠΑ κατά μία ποσοστιαία μονάδα μειώνει τις τιμές καταναλωτή κατά 0,7 ποσοστιαίες μονάδες. Οι τιμές διατροφής και βιομηχανικών προϊόντων μειώνονται κατά 0,8 ποσοστ. μονάδες, οι τιμές των υπηρεσιών και τηλεπικοινωνιών κατά 0,6 ποσοστ. μονάδες. Οι τιμές των κεφαλαιουχικών αγαθών φαίνεται να μειώνονται κατά 0,25 ποσοστιαίες μονάδες. Άμεσο αποτέλεσμα της εφαρμογής μιας τέτοιας πολιτικής είναι η αύξηση του πραγματικού διαθεσίμου εισοδήματος λόγω της μείωσης των τιμών με συνέπεια την αύξηση της τελικής ζήτησης τόσο για εγχώρια όσο και για εισαγόμενα.

ΙΤΑΛΙΑ

Η εισαγωγή του ΦΠΑ στην Ιταλία οδήγησε σε μια μέση αύξηση των τιμών που κυμάνθηκε από 2% έως 6% με συντελεστή ΦΠΑ 10%.

Ασφαλή συμπεράσματα είναι δύσκολο να εξαχθούν γιατί αμέσως μετά την εισαγωγή του φόρου επιβλήθηκαν έλεγχοι τιμών και εκδηλώθηκε η πετρελαϊκή κρίση.

Τα αποτελέσματα από την αντικατάσταση του ΦΚΕ με ΦΠΑ δεν είναι σαφή. Οι τιμές όμως των εξαγομένων επηρεάστηκαν οπωσδήποτε πτωτικά στο βαθμό βέβαια που δεν αυξήθηκαν εγχωρίως κατά το ποσό του ΦΠΑ.

Η αντικατάσταση του ΦΚΕ με τον ΦΠΑ έχει εμπειρικά αποδείξει ότι μειώνει όχι μόνο τις τιμές των εξαγομένων αλλά και τον εγγάριο πληθωρισμό με την προϋπόθεση όμως ότι οι επιχειρήσεις διατηρούν σταθερό το ύψος των κερδών τους. Αν μετά από μια μείωση του ΦΚΕ και αντίστοιχη αύξηση του ΦΠΑ οι επιχειρήσεις αυξήσουν τα κέρδη τους, τότε οι τιμές εξαγομένων θα αυξηθούν κατά μία ποσοστιαία μονάδα και ο ΔΤΚ κατά 2 ποσοστ. μονάδες.

ΟΛΛΑΝΔΙΑ

Όταν εισήχθη ο ΦΠΑ στην Ολλανδία το Central Planning Bureau εκτίμησε ότι ο φόρος θα αυξήσει τις τιμές κατά 1,4% τον πρώτο χρόνο αλλά τον τρίτο χρόνο η έκπτωση θα μειωνόταν και θα διαμορφωνόταν κάτω από 1%. Στην πράξη οι τιμές αυξήθηκαν κατά 1,5% επιπλέον της αρχικής εκτίμησης και τούτο ερμηνεύτηκε σαν αποτέλεσμα της σύμπτωσης της εισαγωγής του φόρου με την κυκλική αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας.

ΣΟΥΗΔΙΑΣ

Οι επιπτώσεις από την εισαγωγή του ΦΠΑ δεν κρίνονται μόνο από την αρχική επίδραση, αλλά επίσης από την αντίδραση της αγοράς, το επίπεδο του οικονομικού κύκλου και τα μέτρα οικονομικής πολιτικής.

Βάσει οικονομετρικού υποδείγματος, αποδεικνύεται ότι μια αύξηση του ΦΠΑ από 15% σε 20% θα οδηγούσε σε αύξηση του αποπληθωριστή κατανάλωσης κατά 2,5% περίπου μετά από 2 χρόνια. Αυτό υπολογίζεται φυσικά σε σχέση με το πως θα διαμορφώνονταν οι τιμές αν δεν είχε αυξηθεί ο φόρος και η οικονομική πολιτική ήταν αμετάβλητη.

Γενικά, αυξήσεις του ΦΠΑ οδηγούν συνήθως σε αύξηση των μισθών και επομένως και του πληθωρισμού λόγω της αύξησης του κόστους.

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Επειδή ο ΦΠΑ επιβάλλεται στην κατανάλωση επιβρά άμεσα στο επίπεδο του δείκτη λιανικών πωλήσεων. Στο Η.Β ο δείκτης λιανικών πωλήσεων αναμενόταν να μεταβληθεί από -0,25% έως + 25%. Εισήχθη το 1973. Τον Αύγουστο του ιδίου έτους, οι τιμές αυξήθηκαν κατά 2,5% και μέχρι το Δεκέμβρη είχαν φτάσει το 8%.

Το 1979, το Η.Β. αύξησε τους συντελεστές του ΦΠΑ. Ενοποίησε τον κοινό συντελεστή 8% με τον συντελεστή ειδών πολυτελείας 12,5 σ'έναν μοναδικό συντελεστή 15%. Αποτέλεσμα ήταν η αύξηση του επιπέδου των τιμών κατά 3,75%.

Το πιο πιθανό είναι ότι αυτή η αύξηση οδήγησε σε προσδοκίες για νέες πληθωριστικές αυξήσεις οι οποίες μεγιστοποίησαν την αρχική επίπτωση. Έτσι, στο τέλος Ιουνίου 1979, οι λιανικές τιμές αυξήθηκαν κατά 11,4% και μέσα στους επόμενους 12 μήνες έφθασαν το 20,8%.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Με την εισαγωγή του ΦΠΑ αναμενόταν ελαφριά αύξηση του επιπέδου των τιμών. Όμως ο φόρος αυτός μετέβαλε τις σχετικές τιμές των αγαθών με αποτέλεσμα να παρατηρηθεί επιδείνωση του πληθωρισμού (στο βαθμό που οι αυξήσεις των τιμών των αγαθών ήταν περισσότερες και μεγαλύτερες από τις μειώσεις των τιμών αγαθών). Στην πράξη, οι τιμές αυξήθηκαν κατά 1,3% τον αμέσως επόμενο μήνα από την εισαγωγή του ΦΠΑ και τα 2/3 αυτής της αύξησης αποδόθηκαν στον φόρο. Μεγάλη επίπτωση είχε επίσης στις τιμές αερίου και ηλεκτρισμού που αυξήθηκαν κατά 9,9% και 6,3% αντίστοιχα.

Δυστυχώς, δεν έχει γίνει οικονομετρική μελέτη των επιπτώσεων από την εισαγωγή του ΦΠΑ και δεν μπορεί να εξαχθεί με βεβαιότητα συμπέρασμα για το βαθμό κατά τον οποίο οι αυξήσεις του ΦΠΑ οδηγούν σε αυξήσεις τιμών πολύ μεγαλύτερες από την αρχική επίπτωση.

Σύμφωνα με στοιχεία του I.M.F

οι επιπτώσεις από την εφαρμογή του Φ.Π.Α

στις χώρες της κοινότητας ήταν :

Χώρες	Επίπτωση του Φ.Π.Α. τον 1 ^ο χρόνο	%
		Συνολικός επίσης πληθωρισμός
1. Βέλγιο	0,3	2,6
2. Γαλλία	1,0	2,1
3. Γερμανία	0,6	1,5
4. Δανία	4,0	8,0
5. Ιρλανδία	0,2	5,5
6. Ιταλία	2,0	6,3
7. Λουξεμβούργο	0,3	3,5
8. Μ. Βρετανία	0,7	4,9
9. Ολλανδία	1,4	6,1